

Til Stefáns Árna Auðólfssonar nefndarritara,
Nefndasvið alþingis,
Austurstræti 8-10,
150 Reykjavík.

Alþingi
Erindi nr. P 130/1027
komudagur 23.2.2004

Krabbameinsfélagið

16. febrúar 2004.

Krabbameinsfélagi Íslands hefur borist til umsagnar **Frv. t.l. um erfðafjárskatt, 435. mál, heildarlög.**

Með frumvarpi þessu er lögð til veigamikil breyting sem varðar hag íslenskra líknar- og menningarstofnana eða félaga. Í 5. og 6. gr. frumvarpsins er lagt til að þessum aðilum verði gert að greiða 10% erfðafjárskatt af erfðagjöfum sem þeim kynnu að hlotnast. Hér er verið að leggja til grundvallarbreytingu sem er ofangreindum stofnunum eða félögum mjög í óhag og afnema erfðaskattsfrelsi slíkra aðila sem tíðkast hefur í áratugi.

Virðum mikilvægt framlag frjálsra félagasamtaka

Þeirri nefnd sem samdi frumvarpið var ef til vill ekki ljóst hve frjáls félagasamtök eða stofnanir sem sinna líknar- eða menningarmálum veita landsmönnum oft mikla þjónustu sem þannig sparast ríkinu. Reynt hefur verið að meta framlag velferðarstofnana og samtaka sem ekki eru á vegum hins opinbera til hagkerfisins hér á landi, hins svonefnda þriðja geira. Bráðabirgðatölur samkvæmt þjóðhagsreikningstölum fyrir árið 1997 sýna að framlag þriðja geirans nam 3-4% af landsframléiðslu þess árs. Það jafngildir meira en tvöfaldri ál- og kísilframléiðslu sama árs. (1) Þá er ekki talin með sjálfboðin vinna en hún er víða mikil; í Bandaríkjunum t.d., þar sem löng hefð er fyrir slíkri þátttöku, er hún talin jafngilda um 6% af öllu vinnuafli í landinu.

Jafnframt er því oft þannig háttáð að líknar- og menningarstofnanir eða félög reiða sig fyrst og fremst á velvilja almennings til að halda úti viðamikilli þjónustu á ýmsum sviðum. Erfðagjafir sem þeim áskotnast eru gríðarlega mikilvæg tekjuöflun fyrir það starf sem kosta þarf. Skerðing á slíkum gjöfum mundi einfaldlega skerða þá þjónustu sem veitt er og veikja þessar stofnanir og félög.

Fjölþætt starf í þágu þjóðar

Þannig er því varið með Krabbameinsfélag Íslands. Það er áhugamannafélag sem hefur mörg aðildarfélög, bæði svæðafélög víða um land og einnig stuðningshópa sjúklinga og aðstandenda þeirra. En jafnframt veitir félagið margháttáða faglega þjónustu og stuðning. Umfangsmikil krabbameinsleit er rekin með verktakasamningi við heilbrigðisráðuneytið og sömuleiðis leggur ríkið til hluta af rekstrarfé Krabbameinsskrárinnar. Allt annað starf félagsins er undir velvilja almennings komið og þeim framlögum sem frá velunnurum koma.

Þetta gildir um allt forvarnar- og fræðslustarf á vegum Krabbameinsfélagsins um heilbriggt líferni en einnig um ýmis krabbamein og sérstaklega um tóbaksvarnir. Einnig um Heimahlynningu félagsins fyrir krabbameinssjúklinga og aðstandendur þeirra.

Líka um metnaðarfullar krabbameinsrannsóknir á heimsmaelikvarða sem eru stundaðar á vegum félagsins og verulegan hluta af rekstri Krabbameinsskrárinnar sem er einstök heimild og nær til heillar þjóðar. Ennfremur um margháttað stuðningsstarf við krabbameinssjúklinga og aðstandendur þeirra, t.d. á Krabbameinsfélagið sjö íbúðir, sex í samvinnu við Rauða krossinn og eina í samvinnu við Öryrkjabandalagið. Þar dveljast jafnan krabbameinssjúklingar utan af landi ásamt aðstandendum, yfirleitt sér að kostnaðarlausu meðan þeir eru í meðferð í Reykjavík. Margt fleira mætti telja til að varpa ljósi á þá fjölbreyttu starfsemi og þjónustu sem Krabbameinsfélagið hefur getað veitt vegna þeirrar velvildar sem félagið hefur notið meðal þjóðarinnar.

Veglegar erfðagjafir berast félaginu stöku sinnum og eru þær afar mikilvæg tekjuöflun til að standa undir þeirri fjölbættu þjónustu sem Krabbameinsfélagið veitir landsmönnum. Það mundi rýra verulega getu félagsins ef þau nýmæli yrðu tekin upp að skattleggja slíkar gjafir. Einnig má búast við því að draga mundi úr slíkum gjöfum við skattlagningu.

Að hvetja en ekki letja sjálfböðastarf

Þegar leitað var upplýsinga hjá krabbameinsfélögum á Norðurlöndunum nýlega kom í ljós að hvergi þar þurfa mannúðar- og líknarfélög af sama toga og Krabbameinsfélag Íslands að greiða erfðafjárskatt en erfðagjafir eru mun stærri þáttur í tekjuöflun þessara félaga heldur en gerist hér á landi. Í Danmörku útbúa skattayfirvöld lista á hverju ári yfir þau félög eða þær stofnanir sem hafa almannahagsmuni að leiðarljósi og eru undanþegin erfðafjárskatti. Þau félög eða stofnanir sem ekki eru á lista geta síðan sótt um undanþágu. Í Noregi eru líknarfélög einnig undanþegin stimpilgjaldi. Í Svíþjóð er krabbameinsfélagið einnig undanþegið fjármagnstekjuskatti.

Það virðist sem skattayfirvöldum og stjórnámálamönnum annars staðar á Norðurlöndunum sé full ljóst hve mikilvægu hlutverki líknarfélög gegna til að tryggja velferð samfélagsins. Hlutverk sjálfböðaliða vegur mjög þungt víða erlendis til að sinna ýmsum þáttum velferðar sem ríkið tryggir þegnunum ekki. Mörgum, bæði hér á landi og erlendis, hefur fundist að færri einstaklingar en áður væru fúsir til að gefa af tíma sínum í sjálfböðastörf. Þetta á sérstaklega við um skuldbindingu til lengri tíma. Jafnframt er ljóst að hefðbundnar fjáröflunarleiðir slíkra félaga eins og t.d. happdrætti gefa sífellt minna af sér. Það er því að ýmsu leyti þyngri róður fyrir slík félög en áður.

Sú tillaga sem lögð er fram í nýju frumvarpi um erfðafjárskatt, að leggja 10% erfðafjárskatt á líknar- og menningarstofnanir og félög, mun verulega raska rekstrargrundvelli þeirra og veikja krafta þeirra til að leggja samfélaginu lið.

Þetta er óheillaspor og er eindregið lagt til að þessi breyting nái ekki fram að ganga..

F.h. Krabbameinsfélags Íslands,

Guðrún Agnarsdóttir forstjóri

Krabbameinsfélags Íslands

(1) "Hlutverk og staða frjálsra félagasamtaka í nútímasamfélagi" úr erindi Jónasar Guðmundssonar hagfræðings Mbl. 13. Sept. 2002, bls. 30 og 31.